

2013 TEMATISKAIS PAZIŅOJUMS

16 DAYS OF ACTIVISM AGAINST GENDER-BASED VIOLENCE
16 DÍAS DE ACTIVISMO CONTRA LA VIOLENCIA DE GÉNERO
16 JOURS D'ACTIVISME CONTRE LA VIOLENCE DE GENRE
25 NOV - 10 DEC <http://16dayscwgl.rutgers.edu>

Miers mājās un miers pasaulei: stāsimies ceļā militārislam un izbeigsim vardarbību pret sievietēm!

Kampaņa „16 dienas cīņā ar dzimumu saistītu vardarbību” 2013 gadā turpina aizsāktu tēmu „**Miers mājās un miers pasaulei: stāsimies ceļā militārislam un izbeigsim vardarbību pret sievietēm!**”. Pēc izsludinātā aicinājuma iesniegt ierosinājumus tādi tika saņemti no „16 dienu tīkla” – no aktīviem dalībniekiem un organizācijām, kuras strādā cilvēktiesību jomā, ar dzimumu saistītas vardarbības un ar sociālā taisnīguma jautājumiem visā pasaulē.

2013. gada „16 dienu kampaņa” aicina vairo zinātību un rīkoties daudzās jomās, kur satiekas ar dzimumu saistīta vardarbība un militārisms, vienlaikus uzsverot saikni starp cīņu par sociālekonomiskajām tiesībām un iespēju pielikt ar dzimumu saistītai vardarbībai punktu. Tēma pievēršas militārislam kā baiļu kultūras radītājam un normalizētājam, kas balstās draudos un vardarbībā, agresijā, kā arī militārā intervencē kā atbildē uz sociāli politiskiem strīdiem vai centienos aizstāvēt konkrētas ekonomiskas un politiskas intereses.¹

Militārisms ir strukturēta vardarbības forma, kas pārkāpj cilvēktiesības un aizskar cilvēka cieņu un sieviešu, vīriešu un bērnu drošību teju ikvienā pasaules valstī un reģionā.² Militārisma ietekmi atspoguļo budžeta līdzekļu sadale veselības aprūpei, izglītībai un publiskajai telpai, no vienas puses, un militārajam budžetam, no otras; tas manāms arī tiesiskajā regulējumā, kas nostumj malā sievietes un minoritātes; tas izpaužas diskriminējošā politikā un aktos, ko piemēro vai piecieš valsts iestādes; kā arī sociāli politiskajā jomā, kur tas noraida diplomātiju un ķeras pie ieročiem.

Kampaņa īpaši uzsver, ka **sieviešu tiesības ir cilvēktiesības**, atzīstot, ka patriarhālās sistēmas spēlē savu lomu kā kaitīgu tradīciju un tādu likumu iemiesotājas, kuri pasludina vardarbību pret sievietēm par normu un atņem sievietēm tiesības uz cilvēka cienīgu dzīvi.

Rīcības virziens:

„16 dienu kampaņa” pievērsīsies **trim prioritāšu jomām, vienlaikus uzsverot, ka sociālekonomiskām tiesībām ir saskarsmes punkti ar militārisma un ar dzimumu saistītu vardarbību:**

- 1. Valsts iestāžu pastrādātajai vardarbībai: valsts iestādes lieto draudus vai ķeras pie vardarbības, lai paliktu pie varas vai iegūtu to.** To pārstāvji aizbildinās ar nepieciešamību aizsargāt valsts drošību, vērsot vardarbību pret tiem, kurus tās uzskata par draudu valsts drošībai; tās seksuāli un fiziski uzbrūk sieviešu cilvēktiesību aizstāvjiem, demonstrantiem un disidentiem, kuri cīnās par politiskām, sociālekonomiskām un dzimumu tiesībām. Policisti, tiesneši un prokurori aizskar sievietes, kuras ir kritušas par upuri ar dzimumu saistītai vardarbībai, piespiežot tās klusēt. Dažviet sievietes pat saņem sodu par dzimumnoziegumiem, no kuriem tās cietušas. **Valsts paliek nesodīta** par noziegumiem pret cilvēci, kuros cietušas citas tautas vai bezvalstnieki, un tas **ir liels šķērslis ceļā uz vardarbības, kas saistīta ar dzimumu, un militārisma izbeigšanu, kā arī sieviešu cilvēktiesību ievērošanu.**

Valstu uzdevums ir ar pienācīgu rūpību ievērot ikviena cilvēktiesības, aizsargāt un veicināt tās. Neraugoties uz to, **sievietēm un meitenēm visā pasaulē vēl aizvien tiek liegta pieeja sociālekonomiskajām tiesībām** (piemēram, tiesībām uz darbu, izglītību, pārtiku un ūdeni), bet sieviešu cilvēktiesību aizstāvji un aizstāves, kas iestājas par šīm cilvēktiesībām, aizskar, pakļauj uzbrukumiem vai pat nogalina iestādes ar valsts svētību. Sieviešu cilvēktiesību aizstāvjus un aizstāves uzskata par dzimumnormu un dzimumlomu pārkāpējiem, tradicionālā, valstu un kopienu ierādītā „privātuma” traucētājiem, nemiera cēlājiem, līdz ar to **valstis vērs pret sieviešu cilvēktiesību aizstāvjiem un aizstāvēm vardarbību un cietumsodus.**

Ēģiptē nesēn izcēlās protesti, kuros sieviešu cilvēktiesību aizstāves cieta no aizskārumiem un seksuāla un fiziska rakstura uzbrukumiem no vīriešu kārtas demonstrantu, karavīru un policistu puses; aizstāvēm cietumā piespiedu kārtā tika veikti nevainības testi. Hondurasā ieviešu cilvēktiesību aizstāvji-transpersonas cieš no ekonomiskas, politiskas un sociālas diskriminācijas, un valsts iestādes veic vai atbalsta nogalināšanu bez tiesas.³ Irānā valsts regulāri vērsas pret

cilvēktiesību aizstāvēm, apgalvojot, ka šīs sievietes apdraud sabiedrības morāles pamatus vai arī sadarbojas ar sabotieriem, graujot un šķēļot valsti.

Sieviešu cilvēktiesību aizstāves, it īpaši vietējās sievietes, cīnās un iet nāvē, cenšamās aizsargāt mežus, ūdeņus un zemes, kas spēlē izšķirošu lomu viņu kopienu sociālekonomiskajā labklājībā.⁴ Viņas cīnās, lai nepieļautu, ka valsts vai privātais sektors izlaupa paaudžu paaudzēs lietotas zemes,⁵ kā arī dara visu iespējamo, lai mazinātu cilvēktiesību pārkāpumus saistībā ar vēja enerģijas, kalnrūpniecības, ūdens sagādes un meža darbiem,⁶ kā arī rūpnīcu darbaspēku.

- 2. Vardarbība mājās un ieroču loma:** vardarbība mājās aizvien ir vērojama ikvienā pasaules malā, lielākā daļa sieviešu kaut kādā dzīves posmā ir saskārušās ar vardarbību no savu dzīvesbiedru puses. Statistika rāda, ka **ierocis mājās palielina slepkavības risku par 41%**, bet attiecībā uz sievietēm mājas/dzīvesbiedru varmācības kontekstā **šis risks pieaug par 272%.**⁷

Tas, ka izplatās ieroči, tostarp šaujamieroči, mačetes un naži, palielina sieviešu un bērnu ievainojumu un nogalināšanas risku un nostiprina vīriešu vardarbību kā normu. Daudzas valstis ir ieviesušas likumus un reformas pret mājas/dzīvesbiedru vardarbību, bet vēl aizvien nav pilnībā nodrošināta aizsardzība un atbalsts tiem, kas pārdzīvojuši vardarbību, kā arī nav sperti radikālāki soļi pret ieroču izplatību. **Ekonomiska atkarība un ekspluatācija ir viena no atbildēm uz jautājumu, kāpēc sievietes cieš no vardarbības mājās.** Bez savas naudas sievietes nespēs būt savas dzīves noteicējas un baudīt cilvēktiesības.

- 3. Seksuālā vardarbība pirms un pēc konfliktiem:** spēcīgi konflikti padara sievietes un meitenes ievainojamākas, jo tad biežāk nekā relatīva miera laikos vērojamas tādas parādības kā izvarošana, seksuāla paverdzināšana, sakropļošana, piespiedu grūtniecība un piespiedu „laulības“.⁸ Īpaši neaizsargātas ir tās sievietes un meitenes, kuras nes ūdeni vai gādā par malku, zemes darbiem, dzīvo patversmēs un bez pajumtes palikušo vietējo bēgļu nometnēs vai arī apvidos, kur nemitīgi noris cīņās ar bruņotu formējumu vai valsts armijas līdźdalību. Seksuāla vardarbība dažādās formās tiek izmantota kā iebiedēšanas līdzeklis, un bruņoti formējumi un valsts iestādes ar tās palīdzību cenšas saglabāt savu varu pār kopienām. Jāatzīmē, ka gan karavīri, gan arī miera uzturētāji ir tikuši atzīti par vainīgiem bēgļu nometņu sieviešu un meiteņu izmantošanā un izvarošanā.⁹ Sievietes, kas strādā vai dzīvo militāro bāzu tuvumā, cieš no seksuālas vardarbības no tuvumā izvietotu ārvalstu armiju daļu puses.¹⁰

Daudzas no vardarbības cietušās turpina izjust psiholoģiskas, fiziskas un sociālas sekas arī tad, kad vardarbīgais konflikts tiek oficiāli pasludināts par izbeigtu. Lielākā daļa kultūru un tradīciju atstumj un nosoda izvarotās sievietes – varmāku upurus. Izvarotās sievietes saņem nevis atbalstu, bet gan tiek paļātas kā ģimenes, tā sabiedrības līmenī. Tur, kur ir konkurējošas varas struktūras, sievietes un meitenes nav pasargātas arī no iemainīšanas vai pārdošanas, ar ko tiek risināti strīdi, nomaksāti parādi vai uzlabotas sociālās, politiskās vai darījumu attiecības.¹¹

Piedalies kampaņā kopā ar mums:

Kā vienmēr, „16 dienu kampaņa“ iedrošina dalībniekus pievērsties jomām, kas ir visbūtiskākās viņiem. Dalībnieki var apsvērt, kā viņi var mijiedarboties ar savām valdībām vai kopienām, lai vērstos pret struktūrām, kas atražo ar dzimumu saistītu vardarbību, un panāktu pozitīvas pārmaiņas tajās.

2013. gada komplekts – „Rīkojies“:

Sieviešu globālās līderības centrs veido materiālus 2013. gada komplektam „Rīkojies“, kurā būs līdzekļi, ar kuriem varēs atbalstīt „16 dienu kampaņas“ pasākumus. Centrs nodrošinās tos daudzās valodās augustā. Dalībnieki var apmeklēt mūsu mājaslapu (<http://16days.cwgl.rutgers.edu>), lejuplādēt komplekta „Rīkojies“ materiālus vai lūgt eksemplāru uz papīra.

Sazinies ar mums un uzzini vairāk:

- Oficiālā „16 dienu kampaņas“ mājaslapa: <http://16dayscwgl.rutgers.edu>
- Tiešsaistes kampaņas kalendārs – atstāj ziņu un meklē informāciju: <http://16dayscwgl.rutgers.edu/campaign-calendar>
- Pievienojies „16 dienu kampaņas“ sarakstam: https://email.rutgers.edu/mailman/listinfo/16days_discussion
- Piedraugo mūs feisbukā: <http://www.facebook.com/16DaysCampaign>
- Seko Flickr: <http://www.flickr.com/photos/16dayscampaign>
- Seko tviterī: @16DaysCampaign
- „16 dienu“ tvitera vārds: #16days
- Skaties YouTube: <http://www.youtube.com/user/CWGLRutgers>
- Sūti e-pastu katrā laikā! 16days@cwgl.rutgers.edu

Par „16 dienu kampaņu“:

Pēdējos divdesmit divus gadus globālās „16 dienas cīņā ar dzimumu saistītu vardarbību“ ir bijušas veltītas tam, lai aicinātu sastrādāties, tiecoties uz mērķi izbeigt vardarbību pret sievietēm gan pašmājās, gan starptautiskā līmenī. Tādi datumi kā **25. novembris (Starptautiskā diena pret vardarbību pret sievietēm)** un **10. decembris (Starptautiskā cilvēktiesību diena)** ir tikuši izraudzīti, lai parādītu saikni starp vardarbības pret sievietēm izbeigšanu, no vienas puses, un cilvēktiesību vērtībām, kā arī uzsver to, ka vardarbība pret sievietēm ir starptautisks cilvēktiesību pārkāpums. „16 dienu kampaņa“ tiek izmantota, lai organizētu stratēģiju, aicinot izskaust jebkāda veida vardarbību pret sievietēm kā individuālā līmenī, tā grupās visā pasaulē. Kampaņas koordinators visā pasaulē ir **Sieviešu globālās līderības centrs**.

Translated by Dens Dimiņš, University of Iceland

- ¹ Center for Women's Global Leadership. "Intersections of Violence Against Women and Militarism Meeting Report". 2011. <http://www.cwgl.rutgers.edu/resources/publications/gender-based-violence/388-intersections-of-violence-against-women-and-militarism-meeting-report-2011>. [pieeja 2013. gada 7. maijā]
- ² Caprioli, M. "Primed for Violence: The Role of Gender Inequality in Predicting Internal Conflict". *International Studies Quarterly* (2005) 49, 161-178. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.0020-8833.2005.00340.x/pdf> [pieeja 2013. gada 7. maijā]
- ³ International Federation for Human Rights. "Iran: Ongoing Judicial Harassment Against Women Human Rights Defenders". 2009. gada 21. aprīlis. *RefWorld*. <http://www.refworld.org/docid/4a2cd0cd23.html> [pieeja 2013. gada 9. maijā]; Mackey, Robert. "One Year Later, Egyptian Women Subjected to 'Virginity Tests' Await Justice". 2012. gada 9. marts. *The New York Times*. <http://thelede.blogs.nytimes.com/2012/03/09/one-year-later-egyptian-women-subjected-to-virginity-tests-await-justice/> [pieeja 2013. gada 8. maijā]; REDLACTRANS & the International HIV/AIDS Alliance. "The night is another country: Violence and impunity against transgender women human rights defenders in Latin America." 2012. gada 12. decembris. http://issuu.com/aids_alliance/docs/thenightisanothercountry#download [pieeja 2013. gada 9. maijā]
- ⁴ Wilkson, Tracey. "Environmental activist and her son slain in Mexico". 2012. gada 29. novembris. *The Los Angeles Times*. <http://articles.latimes.com/2012/nov/29/world/la-fg-wn-activist-murdered-mexico-20121129> [pieeja 2013. gada 9. maijā]
- ⁵ Pasimio, Judy A. "Philippines: An Encounter - The Killing Of Three B'laan Tribal People". 2012. gada 23. oktobris. http://indigenousspeoplesissues.com/index.php?option=com_content&view=article&id=16567:philippines-an-encounter-the-killing-of-three-b-laan-tribal-people&catid=32:southeast-asia-indigenous-peoples&Itemid=65 [pieeja 2013. gada 7. maijā]
- ⁶ Smith, Jennifer E. "Indigenous Communities in Mexico Fight Corporate Wind". 2012. gada 1. novembris. <http://upsidedownworld.org/main/mexico-archives-79/3952-indigenous-communities-in-mexico-fight-corporate-wind-farms> [pieeja 2013. gada 9. maijā]; Asia Pacific Forum on Women, Law and Development (APWLD). "Mining and Women in Asia: Experiences of women protecting their communities and human rights against corporate mining". http://www.apwld.org/pdf/Mining%20with%20cover_opt.pdf. [pieeja 2013. gada 7. maijā]; Jarroud, Marianela. "Mining and logging companies 'leaving all of Chile without water'". 2013. gada 24. aprīlis. *The Guardian*. <http://www.guardian.co.uk/global-development/2013/apr/24/mining-logging-chile-without-water?INTCMP=ILCNETTXT3487> [pieeja 2013. gada 7. maijā]
- ⁷ Amnesty International, the International Action Network on Small Arms (IANSA) and Oxfam International. "The Impact of guns on Women's Lives". 2005. <http://iansa-women.org/sites/default/files/newsviews/en-impact-guns-women.pdf> [pieeja 2013. gada 13. maijā]
- ⁸ Shannon, Lisa. "The rape of Somalia's women is being ignored". *The Guardian*. 2011. gada 11. oktobris. <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2011/oct/11/rape-somalia-women-famine> [pieeja 2013. gada 13. maijā]; *UN Sub-Commission on the Promotion and Protection of Human Rights*. "Systematic rape, sexual slavery and slavery-like practices during armed conflict". Gay J. McDougall, Special Rapporteur, 1998. gada 22. jūnijs, E/CN.4/Sub.2/1998/13: <http://www.refworld.org/docid/3b00f44114.html> [pieeja 2013. gada 13. maijā]; Fisher, Siobhán. K. "Occupation of the Womb: Forced Impregnation as Genocide". *Duke Law Journal* Vol. 46, No. 1 (Oct., 1996), pp. 91-133 Published by: Duke University School of Law. <http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3320&context=dlij> [pieeja 2013. gada 12. maijā]; Bunting, Annie. "Forced Marriage in Conflict Situations: Researching and Prosecuting Old Harms and New Crimes". *Canadian Journal of Human Rights* 1:1 165-185 (2012) <http://cjhr.ca/wp-content/uploads/2012/05/Bunting-Forced-Marriage-in-Conflict-Situations.pdf> [pieeja 2013. gada 12. maijā]
- ⁹ Valladaras, Danillo. "Army's former sex slaves testify in Guatemala". *Inter Press News Agency*. 2012. gada 28. septembris. <http://www.ipsnews.net/2012/09/armys-former-sex-slaves-testify-in-guatemala/> [pieeja 2013. gada 13. maijā]; BBC News. "Peacekeepers 'abusing children'". 2008. gada 27. maijs. http://news.bbc.co.uk/2/hi/in_depth/7420798.stm [pieeja 2013. gada 12. maijā]; Nichols, Michelle. "Girls as young as six raped by Congolese soldiers: U.N.". 2013. gada 8. maijs. *Reuters*. <http://www.reuters.com/article/2013/05/08/us-congo-democratic-un-idUSBRE9470Z520130508> [pieeja 2013. gada 12. maijā];
- ¹⁰ Fackler, Martin. "Japan Sentences 2 U.S. Sailors to Prison for Rape on Okinawa". 2013. gada 1. marts. *The New York Times*. http://www.nytimes.com/2013/03/02/world/asia/japanese-court-convicts-2-us-sailors-in-okinawa-rape.html?_r=0 [pieeja 2013. gada 12. maijā]; Watanabe, Teresa. "Okinawa Rape Suspect's Lawyer Gives Dark Account: Japan: Attorney of accused Marine says co-defendant admitted assaulting 12-year-old girl 'just for fun'". *Los Angeles Times*. 1995. gada 28. oktobris. http://articles.latimes.com/1995-10-28/news/mn-62075_1_japanese-girl [pieeja 2013. gada 12. maijā]
- ¹¹ Tang, Alisha. "Afghan girls traded for debts, blood feuds". 2007. gada 10. jūlijs. *USA Today*. http://usatoday30.usatoday.com/news/world/2007-07-09-afghan-girls_N.htm?csp=34 [pieeja 2013. gada 12. maijā]; RFE/RL's Radio Mashaal. "Swat Jirga Forces Family To Marry Off 6-Year-Old Girl To Settle Feud". 2012. gada 7. novembris. *Radio Free Europe/Radio Liberty*. <http://www.rferl.org/content/pakistan-swat-jirga-marry-off-6-year-old-girl-feud/24764045.html> [pieeja 2013. gada 12. maijā]